

Všeobecné informace

Vážená paní, vážený pane,

budete podstupovat operační nebo diagnostický výkon, jehož součástí je tzv. anestézie. V tomto materiálu Vám předkládáme základní informaci o anestézii, jejich typech a o tom, kdo anestézii poskytuje.

Co je anestézie a jaké typy anestézie existují?

Slovo anestézie je řeckého původu a znamená “bez vnímání.” Možností, jak vyloučit vnímání nepříjemných nebo dokonce jakýchkoliv podnětů, je více. Anestézii lze rozdělit na místní (tzv. lokální), svodnou a celkovou. Každá z nich má své výhody, nevýhody, indikace a kontraindikace. Její konečný výběr je výsledkem zvážení složitého souboru faktorů, jako je typ operačního výkonu, jeho délka, typ operační techniky, zdravotní stav, stavbu těla a Vaše přidružené choroby, tak i Vaše osobní preference a preference operátora. Naším úkolem je vybrat ten nejlepší typ anestézie Vám “na míru” a zajistit tím nejenom Váš komfort, ale také maximální míru bezpečí.

Typy anestézie

Anestézie celková

Celková anestézie je populárně známá spíše jako “narkóza”. Je charakterizována úplným vyřazením vnímání všech podnětů a tlumením reakce těla na tyto podněty a vždy je spojena s útlumem vědomí. Lze v ní provést jakýkoliv výkon, nejčastěji je ale volena pro ty operace, u kterých je nutné úplné svalové uvolnění. Dále je celková anestézie volena také tehdy, je-li ke zdárnému provedení operace nutné zajistit naprostý klid a nehybnost v operačním poli. Příkladem mohou být některé operace oční, neurochirurgické, dále výkony s otevřením dutiny břišní či hrudní, cévní operace nebo výkony na srdci. Pro některé typy výkonů je tedy celková anestézie zcela nezastupitelná. Za vedení celkové anestézie je zodpovědný odborný lékař - anesteziolog. Bližší informace o celkové anestézii naleznete v samostatném informačním materiálu.

Anestézie svodná

Jedná se o typ anestézie, při kterém je pouze v určité oblasti těla vyřazeno vnímání bolesti po podání znečítlivující látky, tzv. lokálního anestetika, do blízkosti nervů nebo nervových

pletení. Podstatou znečitlivění je přechodná zábrana přenosu vzruchů nervovými vlákny. Při svodné anestézii není obvykle vyřazeno vědomí. Podle tohoto místa podání znečitlivující látky lze svodnou anestézii rozdělit na tzv. centrální techniky (epidurální nebo spinální anestézii) a periferní nervové blokády.

Podrobnější informace o těchto technikách naleznete v samostatných materiálech. Pokud si to budete přát, je obvykle možné navodit podáním léků po dobu operace lehký spánek. Tento typ anestézie lze využít u různých operací, nejčastěji se ale používá při operacích na končetinách.

Anestézie lokální

Lokální neboli místní znečitlivění je technika, při které je znečitlivující látka podána, obvykle injekčně, přímo do místa operace. Lokální anestézii obvykle poskytuje sám operatér. Lokální anestézie je vhodná obvykle pro menší operační zákroky, například sešití malé ranky, vyříznutí bradavice a podobně. Znečitlivující látku (lokální anestetikum) nelze podat ve velkém množství ke znečitlivění rozsáhlejších částí těla. Pokud je tedy rozsah operace větší, je nutné použití svodné anestézie, kterou již ve většině případů provádí lékař anesteziolog.

Který typ anestézie je pro mě vhodný a mohu si vybrat?

O tom, zda lze některou z těchto metod využít pro Váš operační výkon (ať už samostatně nebo jako doplněk celkové anestézie), budete informováni anesteziologem v průběhu předanestetického vyšetření. O její vhodnosti rozhoduje mnoho proměnných včetně Vašeho aktuálního zdravotního stavu. Proto se může stát, že stejný operační výkon je u dvou pacientů prováděn v jiném typu anestézie.

Kdo je anesteziolog?

Anesteziolog je lékař, specialista v medicínském oboru anesteziologie a intenzivní medicína. Anesteziolog je nepostradatelnou součástí moderní medicíny, je odborníkem na péči o nemocné v takzvaném perioperačním období, tedy období v širokém časovém intervalu okolo operace. Druhou dominantní činností anesteziologa je oblast tzv. intenzivní péče, tj. péče o nemocné ohrožené selháním základních životních funkcí. Třetí velkou oblastí činnosti anesteziologa je léčba akutní i chronické bolesti. S anesteziologem se setkáte již před operací, v průběhu tzv. předanestetického vyšetření. V průběhu operace pak anesteziolog mimo vlastní zajištění bezbolestnosti operace bude udržovat stabilitu Vašich životních

funkcí. Anesteziologický tým tvořený lékařem anesteziologem a anesteziologickou sestrou může být také zapojen do léčby Vaší pooperační bolesti.

Lékař anesteziolog

- Provádí anesteziologická konzilia (odborná vyšetření již ve fázi plánování chirurgického výkonu) a tzv. předanestetické vyšetření (viz dále).
- Podává širokou škálu typů anestézie. Zajišťuje tzv. hlubokou sedaci a analgezií. V některých případech sleduje a dohlíží na zdravotní stav pacienta i bez podání anestetik v průběhu vysoce rizikových výkonů.
- Pacienta k operačnímu výkonu připravuje zavedením některých cévek a katétrů. Propojuje dýchací cesty s přístrojem zajišťujícím dýchání v průběhu operace pomocí speciální rourky (tzv. tracheální rourky).
- Během výkonu udržuje anestézii, její hloubku kontinuálně analyzuje, pečlivě monitoruje Vaše životní funkce, do značné míry ovládá oběhový systém. Podporuje nebo zcela nahrazuje dýchání a podává široké spektrum léků v závislosti na průběhu operace. To vše s cílem minimalizovat dopady operačního výkonu na Vaše tělo, optimalizovat funkci orgánů, zajistit Vám maximální komfort i v pooperačním období a přispět tak nemalou měrou k Vašemu zdárnému a rychlému zotavení.
- Je specialistou na tišení bolesti, a to nejen formou léků podávaných ústí či nitrožilně, ale také prováděním nervových bloků nebo aplikací speciálních náplastí. Mezi tyto postupy patří například i známá epidurální analgezie používaná k ovlivnění bolesti v průběhu porodu.
- Jako lékař intenzivista je odborníkem na péči o nemocné vyžadující resuscitační a intenzivní péči při selhání nebo hrozícím selhání životních funkcí a funkcí jednotlivých orgánových systémů.
- Do spektra činnosti anesteziologa patří poskytování kardiopulmonální resuscitace.

Kdy se s anesteziologem setkáte poprvé a jaké má toto setkání význam?

Poté, co Vás lékař objedná k operačnímu nebo diagnostickému zákroku, musíte podstoupit takzvané předoperační vyšetření. Je to soubor vyšetření, který má za cíl shromáždit aktuální informace o Vašem zdravotním stavu a zajistit Vaši nejlepší možnou přípravu k vlastnímu operačnímu výkonu tak, aby mohl proběhnout s nejnižším možným rizikem.

Před nástupem k výkonu můžete být anesteziologem vyšetřeni, pokud byl u Vás zjištěn zdravotní stav, který může vyžadovat předoperační úpravu léčby. V takovém případě může lékař, který Vás objednává k operačnímu výkonu, požádat anesteziologa o takzvané **anesteziologické konzilium**. Anesteziologické konzilium se obvykle provádí s předstihem dnů až několika týdnů před vlastním operačním výkonem. Během tohoto vyšetření Vás anesteziolog vyšetří, prostuduje dostupnou dokumentaci a určí rozsah základních a specializovaných vyšetření, která je nutno provést ještě před operací. V případě nutnosti navrhne anesteziolog úpravu Vaší léčby. Cílem anesteziologického konzilia je úprava Vašeho zdravotního stavu do co nejlepší kondice pro absolvování plánované operace, a to s dostatečným předstihem před samotným operačním výkonem. Anesteziologické konzilium je prováděno pouze u části nemocných buď s velmi závažným onemocněním (např. krevního oběhu nebo plic), nebo před vybranými operačními výkony.

Do anesteziologické ambulance se dostavte s veškerou dostupnou zdravotní dokumentací, kterou Vám poskytne Váš praktický lékař, případně spolu s lékařskou zprávou od lékaře specialisty (například kardiologa, diabetologa, plicního lékaře), pokud je kvůli Vašemu zdravotnímu stavu vyžadováno i jeho vyjádření. Je-li plánováno provedení výkonu v jiné než v místní anestézii, bude u Vás vždy provedeno tzv. **předanestetické vyšetření**. To je prováděno v anesteziologické ambulanci nebo výjimečně na Vašem nemocničním lůžku, obvykle den nebo několik málo dní před operací- V některých případech může být v průběhu anesteziologického konsilia provedeno i vlastní předanestetické vyšetření. Při předanestetickém vyšetření Vás anesteziolog také vyšetří, prostuduje dokumentaci, zhodnotí všechny zjištěné informace ve spojitosti s plánovaným operačním výkonem a plánovanou operační technikou. Na základě těchto informací zhodnotí Vaše konkrétní operační riziko a může navrhnout případná doplňující vyšetření. Anesteziolog Vás také seznámí s průběhem anestézie, poskytne Vám informace o plánovaných anesteziologických úkonech a navrhne pro Vás nejvhodnější typ anesteziologické techniky. Seznámí Vás také s jejími výhodami a riziky. V případě potřeby navrhne úpravu předoperační léčby a poučí Vás o předoperačním režimu z pohledu zvoleného způsobu anestézie. Součástí vyšetření anesteziologem je i dotaz na průběh předchozích anestézií, Vaši zkušenost s nimi a probrání případných komplikací. Pokud jste v minulosti obdrželi kartičku popisující nějaký závažný stav, který se vyskytl v možné souvislosti s anestézií (například informaci o obtížném zajištění dýchacích cest, vzniku tzv. maligní hypertermie apod.), přineste ji, prosím, s sebou. Po získání všech informací podepíšete s anesteziologem formulář informovaného souhlasu s anestézií.

Klinika anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny

Fakultní nemocnice Hradec Králové, Sokolská 581, Nový Hradec Králové, 50005

E-mail: karim@fnhk.cz Tel: 495 833 444

Výstupem předanestetického vyšetření je komplexní souhrn Vašeho zdravotního stavu, který bude základním zdrojem informací jako pro anesteziologa, který se o Vás bude osobně starat na operačním sále, tak pro lékaře, který bude operační výkon provádět.

Klinika anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny
Fakultní nemocnice Hradec Králové